

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף קח

(בעמוד הקודם)

תנן התם 'ששה לנדבה': במשנה בשקלים כתוב שהיו במקדש 13 שופרות = קופות בצורת שופר שהיו מכניסים בהם כסף. שבעה מתוכם מפרשת המשנה למה שימשו, ועוד שישה אומרת המשנה שהיו 'לנדבה' = מי שהפריש כסף לקרבן, ובסוף נשאר לו חלק מהכסף, הכסף הזה הולך לקופת הנדבה וקונים ממנו קרבנות להקרבה על המזבח כאשר המזבח ריק מקרבנות אחרים. המשנה לא מפרשת מדוע הוצרכו לשישה קופות. שאלה: **כנגד מי?**

הגמרא מביאה כמה דעות:

אמר חזקיה: הכהנים נחלקים ל-24 משמרות, בכל משמרת 6 בתי אב. כל משמרת משמשת שבוע אחד בבית המקדש, בכל יום משמש בית אב אחד מתוך המשמרת, ובשבת משמים כל בתי האב שבמשמרת ביחד. כאשר יש יום שאין בו הרבה קרבנות, לוקחים הכהנים כסף מקופות הנדבה וקונים נדבות כדי להקריב אותם כ'קרבן עולה' על המזבח (כדי שהמזבח לא יהיה בטל). הכהנים שמשמשים באותו יום שמקריבים בו עולות, זוכים בעור של העולה.

אם היתה רק קופה אחת של נדבה, שממנה היו לוקחים את הכסף לעולות, היו הכהנים באים לידי מריבה. כי יתכן שביום אחד יצטרכו להקריב הרבה קרבנות נדבה, וביום אחר לא יצטרכו להקריב, ואז יטענו הכהנים המשמשים ביום שלא הקריבו בו עולות, שגם להם מגיע חלק בעורות. ולכן חילקו את כל הכסף שהגיע לנדבה, לשישה קופות. כל קופה היתה של יום אחר (אחת של יום ראשון, והשניה של יום שני וכן הלאה), וכל בית אב לקח את הכסף לעולות מהקופה שלו.

ר' יוחנן אמר: בגלל שהכסף לנדבה היה מרובה, חילקו אותו לשישה קופות כדי שהוא לא יתעפש כשיצטבר בקופה אחת.

זעירי אמר: המתנדב להביא פר, מניח את הכסף (מנה) בתוך הקופת נדבה שרשום עליה 'פר', והכהנים היו לוקחים את הכסף מהקופה וקונים בו פרים. וכן המתנדב עגל היה מניח את הכסף (5 סלעים) בקופה שרשום עליה 'עגל', וכהנים היו לוקחים כסף מהקופה וקונים עגלים. וכן היתה קפה למתנדב איל, כבש, גדי, או שעיר. הצורך בשישה קופות, כי המשנה סוברת כדעת רבי שאמר המתנדב להביא שור קטן והביא שור גדול לא יצא. ולכן צריך קופה נפרדת לפר וקופה נפרדת לעגל וכן הלאה. אבל לדעת חכמים שהמתנדב קטן יכול להביא גדול מספיק רק שלוש קופות; א. פר ועגל, ב. איל וכבש, ג. גדי ושעיר.

ובר פדא אמר: ארבע קופות נצרכות, למקרה שקרבן נאבד, והפרישו קרבן אחר במקומו, ואחר כך מצאו את הקרבן הראשון. הדין הוא שהקרבן הראשון ירעה עד שיפול בו מום, ואז מוכרים אותו והכסף הולך לנדבה. כל כסף מסוג אחד של קרבן, הולך לקופה בפני עצמה.

קופה אחת ל'פרים' - חטאת ציבור. השניה לאילים - אשם גזילות ואשם מעילות. השלישית לכבשים - אשם נזיר ואשם מצורע. והרביעית לשעירים - שעירי חטאת ציבור של רגלים.

(הסיבה שאי אפשר לערבב את הכספים שלהם, כי הם קרבנות שונים. ואפילו את האילים והכבשים ששניהם קרבן אשם, אי אפשר לערבב, כי לכל קרבן יש גיל שונה, וכן האחד בא לכפר על עבירה והשני בא להכשיר נזיר או מצורע להיטהר).

קופה חמישית ל'מותרות' - המפריש כסף לקנות קרבן, ולבסוף הוזל מחירו של הקרבן, את העודף הוא מכניס לקופת החמישית.

וקופה שישית ל'מעיה' - מי שמפריש מחצית השקל צריך להביא איתו גם 'קלבון' - מעיה קטנה. את המעיה הזו מכניסים לקופה השישית.

הגמרא מבארת את המחלוקת בין הדעות (חזקיה, רבי יוחנן, זעירי, בר פדא):

כולהו כחזקיה לא אמרי: שלושת הדעות האחרות (רבי יוחנן, זעירי, בר פדא) לא אמרו כחזקיה. כי לא חוששים שהכהנים יריבו. משום שכל אחד עובד ביום שלו ומקבל לפי מה שיצא ביום שלו.

כר' יוחנן לא אמרי: שלושת הדעות האחרות לא אמרו כרבי יוחנן, כי לא חוששים שהכסף יתעפש.

כזעירי לא אמרי: כי לא מעמידים את המשנה כדעת יחיד, דהיינו כדעתו של רבי שהמתנדב שור קטן לא יכול להביא שור גדול (אלא מעמידים את המשנה כדעת חכמים החולקים עליו).

כבר פדא נמי לא אמרי: כי הוא אמר שהקופה החמישית היתה של 'מותרות' (המפריש כסף לקרבן והוזל מחירו, העודף הולך לקופה הזו). אך הרי כל ארבעת הקרבנות של ארבעת הקופות שאמר בר פדא, גם כן עוסקים 'במותרות' דהיינו כסף שנשאר מקרבן (שלא ראוי להקרבה).

ועוד, כי הוא אמר שהקופה השישית היתה ל'מעה'. אך הרי המעות של הקלבון הלכו גם הם לקופה של השקלים, ולא לקופה נפרדת. ככתוב בבבלי שדעת רבי מאיר הקלבון הולך לקופת השקלים (ו'סתם משנה' היא כדעת רבי מאיר, ולכן המשנה בשקלים הולכת כרבי מאיר).

דעות נוספות בכיבור המשנה בשקלים:

ושמואל אמר: המפריש כסף לאחד מששת הקרבנות דלהלן, והוזלו הבהמות, הכסף שנותר הולך לקופה המתאימה לסוג הקרבן. חטאת, אשם, אשם נזיר, אשם מצורע, מנחת חוטא, עשירית האיפה של כהן גדול.

ור' אושעיא אמר: כמו שמואל, אלא שהוא מחליף את קרבן 'עשירית האיפה של כהן גדול' בקרבן 'קינין'.

הגמרא מבארת את המחלוקת בין הדעות:

שאלה: ושמואל מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא? תשובה: קינין תנא ליה רישא: אין צורך בשופר מיוחד למותר קינין, כי יש כבר שופר כזה, והוא אחד משבעת השופרות שמפרטת המשנה בשקלים (מתוך השלוש עשרה שופרות). קושיא: ור' אושעיא תני ולא תני קינין? והתני רבי אושעיא ותני קינין! וכי רבי אושעיא לא גרס במשנה בשקלים שאחד השופרות היה קינין? והרי הוא עצמו אמר בבבלי שאחד מהשבעה הוא קינין! תירוץ: חד לקינין וחד למותר קינין: נצרכו

שני שופרות לקינין. אחד לקינין עצמם (דהיינו למפריש כסף לקרבנן קינין שמכניס אותו לקופה של הקינין), והשני למותר קינין.

שאלה: ורבי אושיא מאי טעמא לא אמר כשמואל? תשובה: **סבר לה וכו':** הוא סובר כמ"ד שמותר הכסף של עשירית האיפה של כהן גדול, לא הולך לנדבה, אלא מניחים אותו להירקב. כפי שכתוב בברייתא 'מותר מנחת נדבה, מותר מנחה ירקב'. קושיא: **מאי קאמר?** מה הברייתא מתכוונת?

הגמרא מביאה שני ביאורים:

אמר רב חסדא: מותר 'מנחת חוטא' הולך לנדבה, ומותר 'עשירית האיפה' של כהן גדול ירקב.

רבה אמר: אפילו מותר 'עשירית האיפה' של כהן גדול הולך לנדבה, אלא מותר 'לחמי תודה' ירקב.

בפולוגתא: רב חסדא ורבה נחלקו באותה המחלוקת של רבי יוחנן ורבי אלעזר. האם מותר 'עשירית האיפה' הולך לנדבה או להירקב.

קושיא על רב חסדא ורבי אלעזר: **מיתיבי מותר שקלים חולין:** המפריש כסף למחצית השקל, ואחר כך התברר לו שהפריש יותר מידי, העודף חולין כי הוא היה 'הקדש בטעות'. אבל מותר 'עשירית האיפה', ומותר קיני זבין וכו' הולך לנדבה. ולכאורה כוונת הברייתא באומרה 'עשירית האיפה' לעשירית האיפה של כהן גדול. ומוכח שהיא לא נרקבת אלא הולכת לנדבה! דחיייה: **לא, מותר מנחת חוטא:** הברייתא מתכוונת ל'מנחת חוטא' שגם היא היתה עשירית האיפה. והמותר שלה הולך לנדבה.

אמר רב נחמן בר רב יצחק: מסתבר כמאן דאמר שמותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב. כי כתוב ב'מנחת חוטא' "לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה, כי חטאת היא". ואמר על כך רבי יהודה שלומדים מהפסוק שרק 'היא' נקראת 'חטאת', אבל אין מנחה אחרת שדומה לה נקראת 'חטאת'. והיינו 'עשירית האיפה' של כהן גדול הדומה ל'מנחת חוטא' בכך שגם היא באה עשירית האיפה, אך היא אינה קרויה 'חטאת', ולכן היא טעונה לבונה (שלא כמו מנחת חוטא שאינה טעונה לבונה). עד כאן הברייתא.

ומזאינה קרויה חטאת מותרה ירקב: ובגלל שמנחת כהן גדול אינה נקראת 'חטאת', מותרה לא הולך לנדבה אלא להירקב. (כי מותר חטאות ואשמות הולך לנדבה, אך היא אינה חטאת).

משנה: שור זה עולה ונסתאב: המקדיש שור לעולה ואומר 'שור זה עולה', ולאחר מכן נפל מום בשור. אם רצה להביא בדמי השור שני שוורים, יכול להביא. (למרות שהאומר 'הרי עלי שור במנה' אינו יכול להביא שניים במנה, כפי שלמדנו לעיל. כאן זה שונה. והטעם יתבאר בגמרא).

וכן האומר 'שני שוורים אלו עולה' ונפל בהם מום, אם הוא רוצה הוא יכול להביא בדמיהן שור אחד. זו דעת ת"ק.

ורבי אוסר: רבי חולק על שני המקרים. וסובר שאסור לעשות כן לכתחילה, אבל בדיעבד יצא.

'איל זה עולה': וכן האומר 'איל זה עולה' ונסתאב, אם רוצה יביא בדמיו כבש. וכן האומר 'כבש זה עולה' ונסתאב, אם רוצה יביא בדמיו איל. זו דעת ת"ק. אבל רבי אוסר לעשות כן לכתחילה וכנ"ל.

גמרא: קושיא: מדוע אמרה המשנה שאם אמר 'שור זה עולה' והסתאב יכול להביא בדמיו שנים, **והא אמרת רישא:** והרי במשנה הקודמת למדנו 'שור במנה' **והביא שנים במנה לא יצא.**

תירוצ: 'שור זה' ונסתאב שאני: שכיון שאמר 'את השור הזה אקריב לעולה' והסתאב, 'הלך' הנדר שהרי כבר לא יכול להקריב את השור הזה, ולכן יכול להביא בדמיו שנים, אבל במשנה הקודמת שאמר 'הרי עלי שור במנה' חייב להביא שור אחד במנה.

*

למדנו במשנה - שני שוורים אלו עולה ונסתאבו, רצה יביא בדמיהן אחד, ורבי אוסר.

מאי טעמא? מה טעמו של רבי שאוסר? משום דהוה ליה גדול והביא קטן: משום שזה דומה למי שנדר להביא שור גדול שלא יכול להביא שור קטן וכפי שלמדנו

במשנה הקודמת, לפי שהגדול חשוב מן הקטן, וכמו כן שנים שווים יותר מאחד, ואפילו אם דמי השנים שווים כמו דמי האחד.

ואף על גב דנסתאב, לכתחילה לא שרי רבי: כלומר ולמרות שבאמת אין לדמות את הדין של משנתנו לדין של המשנה הקודמת, לפי שהמשנה הקודמת מדברת בנדר ואילו משנתנו בנדבה, אבל באמת רבי לא מתיר לכתחילה אפילו בנדבה.

וא"כ קשה ולפלוג נמי ברישא: שרבי יחלוק גם על המשנה הקודמת, כלומר שהמשנה שם אמרה שאם אמר 'שור זה עולה' והסתאב יביא בדמיו שנים, וזה דומה לקטן והביא גדול, ומדוע המשנה שם לא אמרה שרבי אוסר, שהרי לדעת רבי אין הבדל בין קטן והביא גדול לגדול והביא קטן, ששני הדברים אסורים.

תירוץ: רבי אכולה מילתא פליג, ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתייהו, והדר מיפליג עלייהו: באמת רבי חולק גם על המשנה הקודמת, אלא שהוא המתין עד שחכמים יסיימו את דבריהם, ואז חלק עליהם (גם על דבריהם במשנתנו וגם על דבריהם במשנה הקודמת).

תדע: והראיה שאכן רבי חלק גם על דבריהם במשנה הקודמת, שמשנתנו אמרה - 'איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש, כבש זה לעולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל, ורבי אוסר'. נמצא שרבי חולק על קטן והביא גדול (= שאם אמר להביא כבש לא יביא איל), וכמו כן הוא חולק על אחד והביא שנים שהם יותר חשובים מאחד.

*

שאלה: איבעיא להו, ממינא למינא מאי: האם אפשר לשנות ממין זה למין אחר? כגון שאמר 'שור זה לעולה' והסתאב, האם יכול להביא בדמיו שני אילים?

תשובה: תא שמע: למדנו בכרייתא - האומר 'שור זה עולה' ונסתאב, לא יביא בדמיו איל, לפי שאיל יותר קטן משור, אבל מביא בדמיו שני אילים. ורבי אוסר לפי שאין בילה, כלומר שצריך להביא עם שני האילים שני מנחות בשני כלים, ולא יכול לערב בכלי אחד, והדבר נראה כמי שנדר דבר שבאה מנחתו בכלי אחד ומביאו בשני כלים. עד כאן הכרייתא. מכך שהכרייתא אמרה שלדעת חכמים יכול להביא בדמיו שני אילים, מוכח שאפשר לשנות ממין זה למין אחר.

קושיא: אי הכי, מאי איריא תרי, אפילו חד נמי, דהא בנסתאב לרבנן לא שני להו בין גדול לקטן: א"כ מדוע לדעת חכמים מביא בדמיו שני אילים, והרי יכול להביא אפילו איל אחד, שהרי לגבי הנודב קרבן והסתאב לדעת חכמים אין הבדל בין גדול לקטן (וכפי שלמדנו במשנתנו שאם התנדב להביא איל יכול להביא כבש).

תירוץ: תרי תנאי ואליבא דרבנן: משנתנו והברייתא נחלקו מה דעת חכמים לגבי הנודב גדול האם יכול להביא קטן, משנתנו סוברת שיכול והברייתא סוברת שלא יכול.

*

למדנו בברייתא הנ"ל - רבי אוסר לפי שאין בילה:

קושיא: טעמא דאין בילה, הא יש בילה שרי?! וכי טעמו של רבי בגלל שאין בילה, אבל אם יש בילה מותר לשנות ממין זה למין אחר?! והרי למדנו במשנתנו - האומר 'איל זה עולה' והסתאב, רצה יביא בדמיו כבש, ואם אמר 'כבש זה עולה' והסתאב, יביא בדמיו איל, ורבי אוסר. נמצא שלמרות שהוא מביא את מנחתו בכלי אחד (= שהרי הוא מביא רק איל אחד או רק כבש אחד) בכל זאת רבי אוסר לשנות ממין זה למין אחר.

תירוץ: תרי תנאי ואליבא דרבי: נחלקו הברייתא הנ"ל ומשנתנו האם רבי מקפיד שלא לשנות את המנחה מכלי אחד לשני כלים, או שהוא מקפיד שלא לשנות את הקרבן עצמו ממין זה למין אחר.

כעת הגמ' מביאה את הסיפא של הברייתא הנ"ל:

ובטהורים, עגל והביא פר, כבש והביא איל, יצא: תחילת הברייתא שהובאה למעלה עסקה במקרה שאמר 'שור זה עולה' ונסתאב לא יביא בדמיו איל, כעת הסיפא עוסקת במקרה שלא נפל בהם מום, שאם אמר 'הרי עלי עגל' והביא פר, או שאמר 'הרי עלי כבש' והביא איל, יצא. **מבארת הגמ':**

סתמא כרבנן: הסיפא של הברייתא היא כדעת רבנן של משנתנו, הסוברים קטן והביא גדול יצא (אפילו בנדר, כמבואר במשנה הקודמת).

*

למדנו במשנה - 'שור זה עולה' ונסתאב, אם רצה יביא בדמיו שנים [כו']:

אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב: מה שיכול להביא שנים זה רק במקרה שאמר 'שור זה עולה', אבל אמר 'שור זה עלי עולה', הוקבע נדרו להביא עולה אחת ולא שתי עולות, שכיון שאמר 'עלי' התחייב באחריותו.

קושיא: ודלמא 'עלי להביאו' קאמר?! אולי כוונתו 'עלי להביא את השור הזה לעולה', וכיון שהוא הסתאב 'הלך' נדרו, שהרי כבר לא יכול להביאו, וא"כ לא קיבל על עצמו אחריות.

אלא אי איתמר הכי איתמר: אלא כך אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב: מה שיכול להביא שנים זה רק במקרה שאמר 'שור זה עולה', או שאמר 'שור זה עלי עולה', אבל אמר 'שור זה ודמיו עלי עולה', הוקבע נדרו להביא את דמיו כקרובן אחד ולא כשני קרבנות.

משנה: האומר 'אחד מכִּשְׁי הקדש למזבח' או 'אחד מְשֹׁרֵי הקדש למזבח', והיו לו שנים, הגדול שבהן הקדש. ואם היו לו שלשה, בינוני שבהם הקדש (= יבואר בגמ' מדוע).

פירשתי, ואיני יודע מה שפירשתי: שאומר פירשתי איזה מהם הקדשתי, אבל אני לא יודע איזה, או שאמר לי אבא בשעת מיתתו 'אחד משורי הפרשתי להקדש' ואני לא יודע איזה מהם הוא הקדיש, הגדול שבהן הקדש, שמסתמא אביו הקדיש את הגדול שבהם, כפי שנאמר "מְבַחַר נְדָרֵיכֶם".

גמרא: קושיא: אלמא מקדיש בעין יפה מקדיש: מכך שכרישא אמרה המשנה שהגדול שבהם הקדש, משמע שאדם שמקדיש, מקדיש בעין יפה. אימא סיפא: ואילו בסיפא אמרה המשנה שאם היו לו שלשה, בינוני שבהן הקדש, משמע שאדם שמקדיש, מקדיש בעין רעה.

תירוץ: אמר שמואל, חוששין אף לבינוני, דלגבי קטן עין יפה הוא: כיון שהוא אמר 'אחד מהם הקדש' ואנו לא יודעים על איזה מהם חל ההקדש, האם על הגדול כיון שהוא מקדיש בעין יפה, או על הבינוני שהוא עין יפה לגבי הקטן, לכן ההקדש חל על שניהם (= על הגדול ועל הבינוני), אמנם רק אחד מהם קרב על המזבח (=

יבואר להלן), אבל במקרה שהוא אמר 'פירשתי ואינו יודע מה פירשתי' בוודאי כוונתו לגדול).

מבארת הגמ':

היכי עביד? כיון שההקדש חל על שניהם, מה יעשה כדי שאחד מהם יהיה מותר?

אמר רבי חייא בר רב: ממתין לכינוני עד שיפול בו מום, ופודה אותו על הגדול, ואז הגדול קדוש ולא הכינוני, לפי שאם באמת הוא הקדיש את הכינוני, הרי נפל בו מום והוא פדה אותו על הגדול, ואם באמת הוא הקדיש את הגדול הרי הכינוני תמיד היה חולין ולא היה קדוש מעולם.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה: מה שאמרה משנתנו, שאם היו לו שלשה, כינוני שבהם הקדש, זה רק במקרה שאמר 'אחד בְּשִׁוְרֵי הַקֹּדֶשׁ', אבל אם אמר 'שור בְּשִׁוְרֵי הַקֹּדֶשׁ', הגדול שבהם הקדש, לפי שכוונתו ל'**תורא בתוראי**', כלומר לשור הכי חשוב שבשוורים שלי.

קושיא: איני, והאמר רב הונא, אמר רבי חייא משמיה דעולא: האומר לחבירו 'בית בביתי אני מוכר לך', מראהו עלייה. כלומר מראה לו את העלייה שבביתו (= הקומה העליונה שהיא יותר גרועה מבית) ואומר לו 'את זה מכרתי לך'. נמצא שכשאומר 'בית בביתי אני מוכר לך' אין כוונתו למעולה שבבתים, אלא לעלייה שהיא יותר גרועה מבית, וא"כ כמו כן כשאומר 'שור בְּשִׁוְרֵי הַקֹּדֶשׁ' אין כוונתו למעולה שבשוורים!

תירוץ: לא, מעולה שבבתים: 'מראהו עלייה' אין הכוונה לעלייה שבביתו, אלא שעליו לתת לו את הבית הכי מעולה שיש לו.

קושיא: מיתיבי: למדנו בכרייתא - האומר 'שור בְּשִׁוְרֵי הַקֹּדֶשׁ לעולה', וכן שור של הקדש שהתערב באחרים, הגדול שבהם עולה, והשאר ימכרו לצרכי עולות, לפי שיש לחשוש שמא כל אחד מהם עולה, ודמיהן חולין. ע"כ הכרייתא. מכך שאמרה הכרייתא שהשאר ימכרו לצרכי עולות, משמע שלמרות שאמר 'שור בְּשִׁוְרֵי' בכל זאת חוששים שמא כולם עולות, ולא אומרים שכוונתו למעולה שבשוורים.

תירוץ: תרגומא, אשור של הקדש שנתערב באחרים: מה שאמרה הברייתא שהשאר ימכרו לצרכי עולות כוונתה לשור של הקדש שנתערב באחרים, אבל האומר 'שור בשְׁוֹרֵי' בוודאי כוונתו לגדול שבהם.

קושיא: והא 'זכן' קאמר: והרי הברייתא אמרה 'שור בשוורי הקדש, זכן שור של הקדש שנתערב באחרים', וא"כ משמע שדין שניהם שווה.

תירוץ: תרגומא, אגדול: הברייתא אמרה 'זכן' לגבי זה שעליו לתת להקדש את השור הגדול, אבל הדין שהשאר ימכרו לצרכי עולות נאמר רק לגבי שור של הקדש שנתערב באחרים.

קושיא: מיתיבי: למדנו בברייתא - האומר לחבירו 'בית בביתי אני מוכר לך', ונפל אחד מהבתים שלו, מראה לו את הבית שנפל ואומר לו 'את זה מכרתי לך', וכן האומר לחבירו 'עבד בעבדי' אני מוכר לך', ומת אחד מעבדיו, מראה לו את העבד שמת ואומר לו 'את זה מכרתי לך'.

ואמאי? ליחזי היידן נפל, היידן מת: מדוע יכול להראות לו את זה שנפל או מת ולומר לו 'את זה מכרתי לך', והרי כוונתו למעולה שבבתים ושבעבדים, וא"כ נראה איזה בית נפל ואיזה עבד מת, שאם הבית הכי טוב נפל הפסיד הקונה, ואם הבית הקטן נפל לא הפסיד הקונה.

תירוץ: לוקח קא אמרת?! שאני לוקח זיד בעל השטר על התחתונה: אין לדמות קונה להקדש, שהקונה שבידו שטר המכירה ידו על התחתונה, לפי שהוא מוציא מחבירו (= בא להוציא מהמוכר את הבית או העבד), והדין הוא ש'המוציא מחבירו עליו הראיה', לפי שהמוכר מוחזק בבית ובעבד שלו, ועל הקונה להוכיח שהוא לא קנה את הבית שנפל או את העבד שמת, אבל לגבי הקדש 'שור בשְׁוֹרֵי' משמע לגדול.

השתא דאתית להכי, אפילו תימא עלייה דגריעה, יד בעל השטר על התחתונה: אומרת הגמ', שכעת לאחר שאמרנו שיד הקונה על התחתונה, א"כ גם לגבי 'בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה' הכוונה שבאמת מראה לו את העלייה הגרועה שבביתו (ולא כפי שביארנו שהכוונה למעולה שבבתים), לפי שיד בעל השטר על התחתונה ו'המוציא מחבירו עליו הראיה'.